

FITRATA UYMAYAN ŞEYLER ŞİRK VE FAİZ

Şirk ve faiz, fitrata ters düşen ve insanlar arasında en yaygın iki sistemdir. Biri insanın iman fitratını bozar, diğeri ise toplumun hukuk ve düzen fitratını bozar. Her ikisi de felakettir.

Bilindiği üzere, tarihte, bazı toplumların kendi menfaatleri doğrultusunda kurdukları sistem, o toplumlara gelen nebîler tarafından, Allah'ın yardımı ile bozguna uğratılmıştır. Mesela, İbrahim (as)'ın şirk ile mücadelesi ve kendi toplumunu tek tanrı inancına davet etmesi durumu gibi.

Musa (as)'ın kavmi içerisinde buzağı inancı ile mücadelesi ve son nebî olan Muhammed (as)'ın da Mekke müşrikleriyle mücadele etmesi benzer örneklerdir. Bu mücadelelerin ve savaşların tek gayesi, Allah'ın halis dinini yeryüzüne yaymak ve sadece O'nun hâkimiyeti altında yaşamaktır. Bu duruma uyanlar doğru yolu seçmiş olurlar. Aksi halde, dünya ve ahiretlerini kaybetmiş ve dalalete düşmüş olurlar.^[1]

Şirk ile mücadele

Hemen hemen, her bir nebî, görevleri süresince, gönderilen toplumlardaki insanların şirk inançları ile mücadele etmişlerdir.^[2] Allah, şirk dayalı inanç sistemlerinin hiçbirini kabul etmemiş ve bunu gönderdiği Kitabı – Kur'an'da açık olarak ifade etmiştir.^[3] Çünkü şirk koşan insanlar, Allah'ı ikinci plana atmaktadırlar. Oysa Allah, ne ikinci planda olmayı, ne de aracılığı kabul eder.^[4] Allah, gören, işiten ve bilen bir varlıktır! İtaat sadece O'na olur! Ne isteniyorsa, sadece O'ndan istenir!^[5] Putlarda, görme, işitme ve bilme kabiliyeti olmadığı için onlardan ve hatta hayatında kutsanan ve ölmüş insanların ruhlarından da

asla hiçbir şey istenmez.^[6] Allah, kulluk, ibadet ve yardımın kimden isteneceği konusunu, Kur'an'da ayrıntılarıyla açıklamıştır.^[7] Allah şöyle buyuruyor:

Siz, Allah'ı bırakarak putlara tapıyorsunuz ve yalan uyduruyorsunuz. Allah'ı bırakarak yaptıklarınızın size hiçbir rızık vermeye güçleri yetmez. Öyle ise rızık Allah'ın katında arayın. O'na kulluk edin ve O'na şükredin. Siz yalnız O'na döndürüleceksiniz (Ankebut 29/17).

Allah'ın gayesi, insanlara, doğru yolun sadece O'na bağlanmaktan geçtiğini anlatmaktır.

İbrahim, onlara dedi ki: "Sırf aranızda dünya hayatına mahsus bir sevgi (ve çıkar) uğruna Allah'ı bırakıp birtakım putlar edindiniz. Sonra kıyamet gününde kiminiz kiminizi inkâr edip tanımayacak; kiminiz kiminize lânet edecektir. Barınağınız cehennem olacaktır. Yardımcılarınız da olmayacaktır. (Ankebût 29/25)

Lât ve Uzza'ya ve diğer üçüncüsü Menat'a ne dersiniz? Erkek size de, dişi O'na mı? Öyle ise bu çok insafsız-

ca bir paylaştırmadır. Onlar ancak sizin ve atalarınızın (ilâh edindiğiniz şeylere) taktığınız isimlerdir. Allah, onlar hakkında hiçbir delil indirmemiştir. Onlar (put-perestler) yalnız zanna ve nefislerin arzusuna tâbi oluyorlar. Andolsun ki, kendilerine, Rableri katından yol gösterici gelmiştir. (Necm 53/19-23)

Şirk söz konusu olunca, Allah'ın sözü bu konuda kesindir. Allah, şirkle mücadelede Rasulullah'a şöyle beyanda bulundu:

Onlarla (müşriklerle) savaşın ki, fitne (savaş) ortadan kalksın ve Allah'ın dini hâkim olsun. Savaşa son verirlerse, suçlulardan başkasına düşmanlık edilemez. (Bakara 2/193)

Hani Allah size iki taifeden birini, o sizindir diye vaad ediyordu. Siz de güçsüz olanın sizin olmasını istiyordunuz. Oysa Allah, sözleriyle hakkı meydana çıkarmak ve kâfirlerin ardını kesmek istiyordu. Bu, suçlular hoşlanmasa da Allah'ın hakkı ortaya çıkarması ve batılı ortadan kaldırması içindi. (Enfâl 8/7-8)

Görüldüğü üzere, bu ayetlere yorum da yapmaya gerek kalmıyor, çünkü net ve açıktırlar. Allah'ın gayesi, insanlara, doğru yolun sadece O'na bağlanmaktan geçtiğini anlatmaktır. Eğer insanlar bunu anlamıyorlarsa, o zaman Allah bunu onlara anlatmak için her yolu dener. Gönderilen elçiler ve Kitaplar, bu yola davet etmenin en temel unsurlarıdır. Eğer elçiler gönderildikleri Kitapla halkları tarafından reddediliyorlarsa, işte o zaman onlara karşı savaş açılır ve Allah, hakikat mücadelesini sonuna kadar destekler. Allah şöyle buyuruyor:

Bu (Kur'ân), insanlar için bir açıklama, Allah'a karşı gelmekten sakınanlar için bir hidayet ve bir öğüttür. Gevşemeyin, hüznülenmeyin. Eğer (gerçekten) iman etmiş kimseler iseniz üstün olan sizlersiniz. (Âl-i İmrân 3/138-139)

Faiz ile mücadele

Allah'ın mücadele ettiği bir başka konu ise, faizdir. Şirkte olduğu gibi, faizde de toplumun çökmesine neden olan, çok yıkıcı ve bozucu unsurlar vardır...

Zekât, sadaka ve borç vermek, Müslüman toplumun birbirine karşı temel ihtiyaç ve görevleridir. Bunlar usulüne göre yapılırsa, Allah'ın emri yerine gelmiş olur. Fakat faiz, Allah'ın onaylamadığı bir işlem olduğu için, Müslümanların temel ihtiyaçlarını karşılamamaktadır. Zekât ve sadaka yerine, üzerinden bir miktar para kazanmak

şartı ile verilen faizli borç, toplumun düzenini ve ahlaki değerlerini bozar ve insanları başkalarına kul köle yapar. Belki söyleyeceğimiz bilinen bir şeydir, ama faiz üzerine verilen borç – bir felakettir! İşte bu nedenle de Allah ve Rasulu, Kur'ân'ın iniş yıllarında, faizcilere karşı mücadele etmişlerdir. Allah Kur'ân'da faize dalanlara karşı sert uyarılarda bulunuyor. Şöyle buyuruyor:

Ey inanıp güvenenler, Allah'tan çekinerek korunun! Gerçekten güveniyorsanız kalan faiz alacaklarınızdan vazgeçin! Eğer vazgeçmezseniz Allah'a ve Elçisine karşı savaş içinde olduğunuzu bilin. Dönüş yaparsanız ana mallarınız sizindir. Böylece ne haksızlık edersiniz, ne de haksızlığa uğrarsınız. (Bakara 2/278-279)

Evet, şirk ve faiz, fıtrata ters düşen ve insanlar arasında en yaygın iki sistemdir. Biri insanın iman fıtratını bozar, diğeri ise toplumun hukuk ve düzen fıtratını bozar. Her ikisi de felakettir ve Allah'ın koyduğu fıtrata (dine, kanna) aykırıdır. Her ikisinin de cezası ağırdır ve Allah'a aittir. Faizi, alışveriş gibi gösteren ve uygulayanlar, şeytanın aklını çeldiği kimsenin davranışından farklı davranış göstermezler. Bu onların dünyadaki halleridir. Fakat bundan vazgeçmeyenlerin durumu, öldükten sonra Allah'a kalmıştır. Allah şöyle buyuruyor:

Faiz yiyenler, ancak şeytanın aklını çeldiği kimsenin davranışından farklı davranış göstermezler. Bu, onların, "Alışveriş de faiz gibidir" demelerinden dolaydır. Oysa Allah, alışverişini helâl, faizi haram kılmıştır. Bundan böyle kime Rabbinden bir öğüt gelir de (o öğüte uyarak) faizden vazgeçerse, artık önceden aldığı onun olur. Durumu da Allah'a kalmıştır. (Allah, onu affeder.) Kim tekrar (faize) dönerse, işte onlar cehennemliklerdir. Orada ebedî kalacaklardır. (Bakara 2/275)

Ehli kitap açısından faiz

Tevrat ve İncil'de faiz konusu farklı ve çelişkili anlatılıyor. Kur'ân ise faizi kesin olarak yasaklıyor. Burada yapacağımız iş, Kur'ân'a başvurarak, onun musaddik olma özelliğinden yararlanmaktır. Eğer Kur'ân, diğer ilâhî kitapları tasdik ediyorsa, o zaman faiz konusu bir önceki

kitaplarda da Kur'ân'la birebir örtüşmelidir. Kur'ân'la aynılık açısından, Tevrat'ta adil ve doğru olan bir adamın hikâyesi anlatılırken, hangi davranışlara dikkat etmesi gerektiğini Allah şöyle açıklıyor:

“Diyelim ki, adil ve doğru olanı yapan doğru bir adam var. Dağlarda putlara sunulan kurbandan yemez, İsrail halkının putlarına bel bağlamaz. Komşusunun karısını kirletmez, Âdet gören kadına yaklaşmaz. Kimseye haksızlık etmez, rehin olarak aldığı geri verir, soygunculuk etmez, aç olana ekmeğini verir, çıplağı giydirir. **Faizle para vermez, aşırı kâr gütmmez.** Elini kötülükten çeker, iki kişi arasında doğrulukla yargılar. Kurallarını izler, ilkelerini özenle uygular. İşte böyle biri doğru kişidir. O yaşayacaktır. Egemen RAB böyle diyor.” (Hezekiel 18:5-9)

“Düşününce soylularla yetkilileri suçlu buldum. Onlara, **«Kardeşlerinizden faiz alıyorsunuz!»** dedim. Onlara karşı herkesi bir araya topladım. Sonra şöyle dedim: «Biz yabancılara satılan Yahudi kardeşlerimizi elimizden geldiğince geri almaya çalışırken siz kardeşlerinizi satıyorsunuz. Yine bize satılınsınlar diye mi?». Sustular, söyleyecek söz bulamadılar. Sonra, «Yaptığınız doğru değil» dedim, «Düşmanlarımız olan öteki ulusların aşağılamalarından kaçınmak için Tanrı korkusuyla yaşamamız gerekmez mi? Kardeşlerim, adamlarım ve ben ödünç olarak halka para ve buğday veriyoruz. **Lütfen faiz almaktan vazgeçelim!**” (Nehemya 5:7-10)

Tevrat'taki faizle ilgili bazı pasuklar Kur'ân'la tamamen örtüşürken, bir de Kur'ân'a yüzde yüz zıt olan yerler de vardır. Mesela:

“Kardeşinize para, yiyecek ya da faiz getiren başka bir şey ödünç verdiğinizde, ondan faiz almayacaksınız. **Yabancıdan faiz alabilirsiniz ama kardeşinizden almayacaksınız.** Böyle yapın ki, mülk edinmek için gideceğiniz

ülkede el attığınız her işte Tanrınız RAB sizi kutsasın.” (Tesniye 23:19-20).

“RAB ülkenize yağmuru zamanında yağdırmak ve bütün emeğinizi verimli kılmak için göklerdeki zengin hazinesini açacak. **Birçok ulusa ödünç (faizli borç) vereceksiniz; siz ödünç almayacaksınız.** [8] RAB sizi kuyruk değil baş yapacak. Eğer bugün size ilettiğim Tanrınız RABbin buyruklarını dinler, onlara iyice uyarırsanız, altta değil, her zaman üstte olacaksınız. Bugün size ilettiğim buyrukların dışına çıkmayacak, başka ilahların ardınca gitmeyecek, onlara tapmayacaksınız.” (Tesniye 28:12-14) [9]

Bu pasuklardan anladığımızı göre Yahudilerin dünyaya hükmetmeleri, şüphesiz, faiz uygulamaları sayesinde. Dolayısıyla, insanları sömürerek köle yapacak bir uluslar arası sistem uydurdıkları çok açık ve nettir. [10] Yahudiler faizi kendi menfaatlerine göre uygulamalı olarak Kitaplarına sokmayı başarmışlardır. Kur'ân ise bu faizli sisteme tamamen karşıdır. Bugün, Yahudilerin uyguladıkları o faize karşı, Kur'ân ciddi bir tehdit oluşturuyor. Ve onlar bunun farkındadırlar. Bu nedenle, onların kitaplarında yer alan faiz açıklamaları yoruma açıktır...

Sonuç olarak şunları söyleyebiliriz. Kur'ân'da din, fitrat (düzen, kanun) olarak tanıtılıyor. [11] Allah, her şeyi o fitrata göre yaratıyor. İnsan da fitrata göre yaratılmıştır. Onun için, “en güzel şekilde yaratılmış” [12], deniliyor. Diğer yandan da insanın fitratı bozulduğunda, “aşağıların en aşağısına düşüyor” [13], deniliyor. Bu nedenle insan, fitratına uygun davranmalıdır. Fitrata uygun davranmak için de, insan Kur'ân okumalıdır. Şirke bulaşmak ve faizi uygulamak, insanın fitratını tamamen bozar. Dolayısıyla, insan, Allah'a kulluk edeceği yerde, şeytanı takip etmeye başlar. Ama bu yoldan her zaman bir dönüş vardır. Ne kadar erken ve çabuk dönüşürse, insan için o kadar kârlıdır...

Notlar

[1] Fatiha 1/7.

[2] Bakara 2/193.

[3] En'âm 6/148.

[4] Zümer 39/3.

[5] Fatiha 1/5.

[6] A'râf 7/194-198; Meryem 42/39.

[7] Zâriyât 51/56; Fatiha 1/5.

[8] “Tanrınız RAB verdiği söz uyarınca sizi kutsayacak. Siz birçok ulusa ödünç vere-

ceksiniz, ama siz ödünç almayacaksınız. Siz birçok ulusu yöneteceksiniz, ama onlar sizi yönetmeyecek.” (Tesniye 15:6)

[9] Metnin devamında ki bu pasuk, açıkça bir tehdittir: “Ama Tanrınız RABbin sözünü dinlemez, bugün size ilettiğim buyrukların, kuralların hepsine uymazsanız, şu lanetler üzerinize gelecek ve size ulaşacak...” (Tesniye 28:15)

[10] “Yabancılar senin surlarını onaracak, kraları sana hizmet edecek. Öfkeli olduğimde

seni cezalandırıysam da, kabul ettiğimde sana merhamet göstereceğim. Kapıların hep açık duracak, ulusların serveti ve zafer alayları ardında yürütülen yenik krallar gece gündüz açık kalan bu kapılardan girsin diye. Çünkü sana kulluk etmeyen ulus ya da krallık yok olacak, evet, o uluslar tam bir yıkıma uğrayacak.” (İsaya 60:10-12)

[11] Rûm 30/30.

[12] Tîn 95/4.

[13] Tîn 95/5.